

A Habsburgok és a magyar Anjouk kapcsolatainak kronológiája

IV. (Luxemburgi) Károly uralkodása alatt*

A 14. században Kelet- és Közép-Európa történetét három dinasztia együttműködése, szövetségi viszonyai és háborúi határozták meg. Ezek közé tartozott a Cseh Királyságot irányító és a század második felétől a Német-római Birodalomban is kormányzó pozícióba kerülő Luxemburg-család, a Magyar Királyságot uralmuk alatt tartó itáliai és francia családi hátteret maguk mögött tudható Anjouk és a birodalom osztrák tartományainak élén álló Habsburgok. A magyarországi Anjoukat a korszak első évtizedeiben szoros szövetségi viszony fűzte a nyugati szomszédjukhoz, amely rokoni szálakkal megerősített politikai együttműködésen nyugodott.¹ A század közepére azonban a Habsburg–Anjou viszony egyre felületesebbé vált, majd elsősorban a magyar–osztrák határ mentén tapasztalható, más-más okokra visszavezethető, állandó viszálykodások következtében megromlott. A szövetségből ellenségeskedés lett, és a Habsburgok a német-római császári címet viselő IV. (Bajor) Lajos, az Anjouk pedig Luxemburgi János cseh király oldalán háborúba sodródtak egymással. A konfliktus hiába végződött 1336-ban békekötéssel, a század elején tapasztalható szoros együttműködés nem tért vissza, a két állam viszonya rendszerint IV. (Luxemburgi) Károly politikájának függvényében változott. A 14. század második felének magyar–osztrák diplomáciai kapcsolatának alakulásait, az azokat befolyásoló külpolitikai tényezőket veszi számba az alábbi kronológiai adattár, amelynek sajátsága, hogy kevésbé a köztörténeti eseményekre, mint inkább az eddig figyelmen kívül hagyott, illetve a kutatók előtt ismeretlen dokumentumok feltárására fókuszál, feltüntetve – a munka műfajában szokatlan módon – azok forráshelyeit is.

1336.

okt. 9. János cseh király, valamint II. Albert és I. Ottó osztrák hercegek békét kötnek egymással. Az ennsi békében a cseh király a maga és fia, János Henrik tiroli gróf és Margit tiroli grófnő nevében lemond Karintiáról, Krajnárról és a Vend Őrgrófságról II. Albert és I. Ottó osztrák hercegek javára, minden e területekre vonatkozó doku-

* A szerző kutatásait a Bolyai János Kutatási Ösztöndíjpályázat (BO/00099/12/2) támogatja.

¹ A 14. század elejének Habsburg–magyar együttműködéséről lásd Skorka, 2013a, 2013b.

mentumot átadva, továbbá ígéri, hogy az osztrák hercegek ellen lázadó alattvalókat nem támogatja, hanem ellenük segíti a hercegeket. Cserébe II. Albert és I. Ottó osztrák hercegek János cseh király fia, János Henrik javára lemondanak Tirolról, Greifenbergről és Sachsenburg feléről, továbbá Kaufensteint és amit még Konrad von Liebenberg a kezén tart, Tirolhoz csatolják, Lundenburg várát november 11-ig átadják, addig a király Feldsberg városát és várát a maga kezén tarthatja, közbenjárnak továbbá, hogy az Albert görzi gróf kezén lévő Greifenberg és Stein várak János Henrik tiroli grófnak adassanak át.²

okt. 11. II. Albert osztrák herceg János cseh királynak Ennsben 5000 máрка prágai garas kifizetését ígéri, felét a következő év április 23-án, másik felét november 11-én.³

okt. 9–dec.13. között I. Károly magyar király fegyverszünetet köt II. Albert és I. Ottó osztrák hercegekkel, amely Luca napjától 1337. június 8-ig tart. A kérdéses időszakra vonatkozó rendelkezések szerint a magyar–osztrák határ mindkét oldalon három-három határfelügyelő ellenőrzése alá kerül, egy a Dunától északra, egy a Dunától délre, a harmadik pedig a stájer–krajnai határszakasz ügyeiben lesz illetékes. A megállapodás értelmében a foglyokat szabadon bocsátják, továbbá mindkét részről biztosítják a szabad kereskedelmet.⁴

1337.

jan. 12. Fülöp francia király szövetségre lép II. Albert és I. Ottó osztrák hercegekkel mindenki ellen, kivéve János cseh királyt, a pápát és a lotaringiai herceget.⁵

április Károly morva őrgróf Lombardiába készülvén nem kap engedélyt az osztrák hercegektől a területeiken történő átvonulásra, így hajóra száll, és I. Károly magyar királyhoz megy Budára, aki biztosítja Zenggbe vonulását.⁶

jún. 8. után I. Károly hadat indít II. Albert és I. Ottó osztrák hercegek ellen, visszacszerzi a Muraközt, leveri a Babonícokat és a Kőszegieket.⁷

szept. 2. III. Edvárd angol király II. Albert és I. Ottó hercegnek egy franciák elleni angol–osztrák szövetség reményében felajánlja, hogy Johanna nevű lányát eljegyezné a Habsburg-család valamely férfi tagjával.⁸

szept. 11. I. Károly magyar király Pozsonyban békét köt II. Albert és I. Ottó osztrák hercegekkel, megújítva az 1328. szeptember 21-én kelt brucki egyezséget és annak 1331. szeptember 2-án kelt pozsonyi megerősítését. Mivel ez utóbbiból János cseh király és Ottó osztrák herceg kimaradtak, de az ennsi békében benne foglal-

2 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXI–CCCCXXII/1080–1086.

3 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXII/1087.

4 Styriae, 1756. I. 274–275.

5 Steyerer, 1725. 113.

6 *Önéletírás*, 2010. 127.

7 *Kronológia*, 1981. 205.

8 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXII/1113.

tatnak, ezért a magyar király az ennsi békét most már magára nézve is érvényesnek tekinti. A béke értelmében a hercegek Ankensteint visszaadják a magyar uralkodónak, illetve fiainak, ha cserébe Károly lemond az osztrák–magyar határon, Kabold szomszédságában fekvő Schwarzenbachról, amit Bernhardsthallal együtt átad a hercegeknek.⁹

okt. 7. III. Edvárd angol király lányát, Johannát, akit az osztrák követ fog útnak indítani, I. Ottó osztrák herceg elsőszülöttjéhez (II. Frigyeshez) kívánja nőül adni.¹⁰

1338.

jan. 4. IV. (Bajor) Lajos német-római király Münchenben szolgálataik fejében az osztrák hercegeknek adja Pádua és Treviso területére vonatkozóan a birodalmi kormányzóságot.¹¹

márc. 1. I. Károly magyar király Visegrádon elsőszülöttje, Lajos érdekében szövetségre lép Károly morva őrgróffal, János cseh király elsőszülöttjével. A szövetség értelmében az őrgróf támogatni fogja, hogy Lengyelország III. Kázmér lengyel király örökös nélküli halála esetén a magyar királyra és örökösire szálljon. Viszonzásul a magyar király fiai nevében lemond a János királynak és fiainak alávett lengyelországi személyek hódolatáról. Ugyanakkor a magyar király, valamint felesége, Erzsébet királyné és fiuk, Lajos nevében, valamint Lajos a maga nevében esküvel fogadják, hogy Károly morva őrgróf leányát, Margitot Lajos feleségül fogadja. A magyar király és az őrgróf ellenségeikkel szemben kölcsönösen segítik egymást.¹²

jún. 1. II. Bolko sziléziai herceg, Schweidnitz és Fürstenberg ura Striegauban megállapodásra lép II. Albert és I. Ottó osztrák hercegekkel, hogy fivérük, I. Lipót lányát, Ágneszt nőül veszi, és hozományként neki adja Striegaut.¹³

jún. 11. I. Károly gyenge egészségi állapota miatt magához hívhatja Magyarországra III. Kázmér lengyel királyt.¹⁴

1339.

jan. 10. IV. (Bajor) Lajos német-római király és II. Albert, valamint I. Ottó osztrák hercegek Nürnbergben szövetségre lépnek Henrik bajor herceg ellen, s a Saltzbach és az Inn folyók mentén felosztják egymás között Felső-Bajorország területét.¹⁵

9 *Anjou-oklt.* XXI. –523.

10 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXXV/1119.

11 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXXVI/1130.

12 *Anjou-oklt.* XXII. 96., 97.

13 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXXXVII/1148.

14 *Anjou-oklt.* XXII. 286.

15 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXL/1182.

febr. 16. Antwerpenben III. Edvárd angol király nyilvánosságra hozza, hogy szövetségre lépett az osztrák hercegekkel mindenki ellen, kivéve a Német-római Birodalmat, és a hercegek a szövetség jegyében ígértek neki 200, saját költségükön fel-fegyverzett katonát, cserébe az angol király is 200 fegyverrel támogatja a hercegeket azok ellenségeivel szemben, ha ezt igénylik.¹⁶

február–március Károly morva őrgróf látogatása a gyengélkedő I. Károly magyar királynál.¹⁷

február–március Károly morva őrgróf semmisnek tekinti azt a megállapodást, melyet apja, János cseh király és IV. (Bajor) Lajos német-római király kötöttek.¹⁸

máj. 10. IV. (Bajor) Lajos német-római király szövetséget köt Reichenhallban II. Albert és I. Ottó osztrák hercegekkel mindenki, még a pápa ellen is, ha az korlátozná, vagy sértené a felek jogait és szabadságát.¹⁹

jún. 17. II. Albert osztrák herceg Hainburgban Iban von Bernsteint²⁰ védelme alá veszi, és megengedi, hogy tartományában tulajdont, hűbért, zálogot vásároljon vagy megváltson.²¹

jún. 24. II. Albert osztrák herceg engedélyezi a hainburgiaknak, hogy szürettől Márton-napig a maguk által termelt bort és a vásárolt a magyar területekről Hainburgba vigyék, de (utóbbit) azon túl nem vihetik.²²

június vége Károly morva őrgróf Pozsonyban békét próbál közvetíteni I. Károly magyar király és II. Albert osztrák herceg között.²³

jún. 26. I. Károly megerősíti Pozsonyban a Moson megyei lajtakátai határőrök szabadságait, meghagyva, hogy szolgálatukat szünet nélkül, jó és gyors lovakkal, kellően felfegyverezve végezzék.²⁴

jún. 30. II. Albert osztrák herceg Bécsben Iban von Bernsteint²⁵ és annak szolgáit kegyébe fogadja, megbocsátva mindazt, amit ellene, illetve országai ellen elkövettek.²⁶

dec. 11. II. Albert osztrák herceg Grazban szövetséget köt Albert és Meinhart görzi grófokkal, elsősorban János cseh király és fia, János Henrik ellen.²⁷

16 Lichnowsky, 1838. III. CCCXXXLI/1188.

17 *Önéletírás*, 2010.177.

18 *Önéletírás*, 2010. 177–178.

19 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLIII/1204.

20 Héder nembeli Kőszegi Farkas János fia, Iván.

21 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLIII/1206.

22 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLIII/1207.

23 *Önéletírás*, 2010. 179.

24 CD VIII/4. 375–376.

25 L. 20. jegyzet.

26 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLIII–CCCXLIV/1208.

27 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLV/1224.

1340.

nyarán Miután János Henrik tiroli gróf elhagyja a Tiroli Grófságot, előbb Csehországba, majd Krakkóba a lengyel királyhoz, innen Magyarországra I. Károlyhoz vonul, vele és fiaival szövetséget köt. Magyarországi tartózkodása alatt követektől értesül, hogy Margit tiroli grófnő és néhány báró az elpártolást fontolgatja, János Henrik visszatér Tirolba, ahova Károly morva őrgróf követi őt.²⁸

szept. 29. Bécsben II. Albert a maga és unokaöccsei nevében elzalogosítja 700 márká ezüst tartozás fejében Ivan von Bernsteinnek²⁹ a neukircheni törvénykezési jogot.³⁰

1341.

böjt idején [febr. 21–ápr. 8.] A magyar és a lengyel határokon megjelentek a tatárok, ezért a magyar és a lengyel uralkodó is IV. (Bajor) Lajos német királyhoz fordul segítségért.³¹

jún. 6. János cseh király és Károly morva őrgróf megbízzák a szász őrgrófot, hogy közvetítsen közöttük és IV. (Bajor) Lajos között békét.³²

jún. 11. János cseh király fiát, Károlyt a cseh rendeknek és Boroszló követeinek úgy mutatja be, mint a cseh kormányzásban utódját.³³

jún. 12. III. Edvárd angol király a hírré, hogy IV. (Bajor) Lajos német király a franciákkal szövetségre lépett, visszatartja lányát a Habsburgokkal kötendő frigytól.³⁴

nov. 2. János Henriket felesége IV. (Bajor) Lajos német király segítségével elűzi Tirolból.³⁵

nov. 13. I. Károly magyar király Pozsonyban megállapodik II. Albert osztrák herceggel, hogy magyar részről Péter szerémi püspök, Tamás erdélyi vajda és Nagymartoni Pál országbíró, osztrák részről Ludwig von Otting, Ulrich von Phanberg és Ulrich von Bergau kap felhatalmazást arra, hogy a határvidéken esett kölcsönös károkat és jogtalanságokat kivizsgálják és orvosolják.³⁶

dec. 15. Bécsben Károly morva őrgróf megerősíti az 1336. október 9-i ennsi békét és benne a Luxemburgok lemondását Krajnáról, Karintiáról és a Vend Őrgrófságról az osztrák hercegek javára, a Karintiáról való lemondás fejében 10 ezer

28 *Önéletírás*, 2010. 191.

29 L. 20. jegyzet.

30 Lichnowsky, 1838. III. CCCXLVII/1249.

31 Winterthur, 1866. 231.

32 RI VIII n. 100, in: Regesta Imperii Online, URI:http://www.regesta-imperii.de/id/1341-06-06_1_0_8_0_0_176_100 (letöltés időpontja: 2014. aug. 25.).

33 CDM VII. 235.

34 Lichnowsky, 1838. III. CCCCIL/1270.

35 Niederstätter, 2004. 136.

36 DF 257982, CD VIII/4. 495–497.

prágai garasért Laas és Waidhofent zálogul kötik le. A morva őrgróf és II. Albert szövetségre lépnek egymással IV. (Bajor) Lajos német király ellen, hogy egymás elégedetlenkedő alattvalóit nem pártfogolják, nem gyámolítják, hanem inkább velük szemben segítséget nyújtanak.³⁷

1342.

február Károly morva őrgróf átveszi a Cseh Királyság kormányzását.³⁸

ápr. 23. II. Albert osztrák herceg Bécsben elismeri, hogy Iban von Bernsteinnek³⁹ 400 font bécsi dénárral tartozik.⁴⁰

júl. 16. I. Károly magyar király halála. Fehérvári temetésén megjelenik III. Kázmér lengyel király és Károly morva őrgróf is.⁴¹

aug. 3. I. Lajos magyar király és Károly morva őrgróf megállapodása, hogy Lajos és az őrgróf lánya, Margit esküvőjét elhalasztják, 1346. szeptember 29-ig, amikorra Margit betölti a törvényes kort.⁴²

nov. 8. II. Albert megengedi a (bécs)újhelyieknek, hogy a Magyarországról származó, saját termelésű boraikat a Semmeringen át Bruck an der Murba és Judenburgba, a Slednicken át Friesachba és Rottenmannba továbbszállítsák.⁴³

1343.

február I. Lajos magyar király látogatása Károly morva őrgrófnál, Lajos igyekszik megnyerni leendő apósát, hogy öccsét támogassa a nápolyi trónon.⁴⁴

ápr. 23. Károly morva őrgróf nagy szüksége miatt III. Kázmér lengyel királyhoz fordul kölcsönért, kikötve, hogy ha azt nem fizetné idejében vissza, I. Lajos magyar király Károssal szemben a lengyel király pártját foghatja.⁴⁵

1344.

január Károly morva őrgróf Taussban tárgyal IV. (Bajor) Lajossal Tirol ügyében. Lajos kárpótlásként, mert fia, Lajos brandenburgi őrgróf összeházasodott Margit tiroli grófnővel, egyik lányát ajánlja fel János Henriknek, és halála után mint fia örö-

37 CDM VII. 264., Lichnowsky, 1838. III. CCCCLI-CCCCLII/1288-1292.

38 LexMA V. 971.

39 L. 20. jegyzet.

40 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLII/1299.

41 KRE 197.

42 *Anjou-okt.* XXVI. 293-294.

43 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLIII-CCCCLIV/1317.

44 *Kronológia*, 1981. 207.

45 CDM VII. 341.

kölhetne János Henrik, ám addig is Lausitzet kapná birtokba. János cseh király Szentszéknak tett korábbi esküje miatt, nevezetesen hogy a Luxemburgok nem kötnék szövetséget IV. (Bajor) Lajossal, megszakadnak a tárgyalások a Luxemburgok és a német király között.⁴⁶

március–április Károly morva őrgróf Avignonban találkozik egykori nevelőjével, VI. Kelemen pápával, aki Prágát érsekséggé emeli.⁴⁷

márc. 1. III. Edvárd angol király, noha a II. Albert osztrák herceg által ígért segítség nem érkezett meg, s így a szövetség nem teljesült, lányát továbbra is a néhai I. Ottó osztrák herceg fiához, II. Frigyeshez kívánja nőül adni.⁴⁸

júl. 14. Tárgyalás II. Albert osztrák herceg fia, Rudolf herceg és Károly morva őrgróf Katalin nevű lánya közötti házasság ügyében.⁴⁹

szeptember IV. (Bajor) Lajos német király kezdeményezésére Frankfurtban összeülnek a választófejedelmek, akik ezt megelőzően Rhensben, illetve Bacharachban találkoztak, ahol János cseh király és Károly morva őrgróf szövetséget hoznak létre a német király ellen.⁵⁰

dec. 9. II. Albert osztrák herceg ígéretet tesz Károly morva őrgrófnak, hogy ha a pápai felmentés megérkezik, gyermekeik összeházasodnak.⁵¹

december Kezdetét veszi János cseh király, Károly morva őrgróf és I. Lajos magyar király hadjárata a litvánok ellen.⁵²

1345.

jan. 1. III. Kázmér lengyel király és IV. (Bajor) Lajos házassági szerződést kötnék: Kázmér lánya, Kunigunda férjhez megy Lajos fiához, Oroszlán Lajoshoz.⁵³

máj. 12. I. Lajos magyar király és II. Albert osztrák herceg a béke érdekében kölcsönösen ígéretet tesznek, hogy az egymás alattvalóinak okozott jogtalanságokat és károkat teljes egészében jóváteszik, az elvett javakat visszaadják.⁵⁴

június–július I. Lajos sereget küld Krakkó alá a lengyel király megsegítésére János cseh király és Károly morva őrgróf ellen.⁵⁵

46 RI VIII n. 196a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1344-01-00_1_0_8_0_0_280_196a (letöltés ideje: 2014. aug. 25.).

47 RI VIII n. 196c, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1344-03-00_1_0_8_0_0_282_196c (letöltés ideje: 2014. aug. 25.).

48 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLVII/1360.

49 Steyerer, 1725. 554.

50 Viktring, 1910. II. 218.

51 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLVIII/1380.

52 *Anjou-oklt.* XXVIII. 806., *Önéletírás*, 2010. 203.

53 *Önéletírás*, 2010. 207.

54 DF 285468.

55 *Kronológia*, 1981. 208.

dec. 14. Bécsben II. Albert osztrák herceg I. Lajos magyar királlyal és fivérével, Istvánnal megerősít minden egyezményt és szövetséget, melyet korábban I. Károly magyar királlyal kötött. A herceg sértetlenül megtartja azt a szövetséget, melyet IV. Károly morva őrgróffal kötött. A magyar király és az osztrák herceg megegyeznek a Dévény hegyen fekvő osztrák kézen lévő szőlők után fizetendő *servitium* összegében. Továbbá az osztrák–magyar határt négy szakaszra osztják, melyek élére mindkét fél részéről bírákat neveznek ki, akik 1346. febr. 2-ig kötelesek kivizsgálni a hozzájuk betejesztett panaszokat.⁵⁶

1346.

jan. 9. A IV. (Bajor) Lajos és a Szentszék közötti tárgyalások a békülés ügyében zátonyra futnak.⁵⁷

márc. 23. I. Lajos magyar király biztosítja a bécsi kereskedőket, hogy a vámok és harmincad megfizetése mellett országában szabadon közlekedhetnek, megújítva ezzel I. Károly 1318. évi rendelkezését.⁵⁸

ápr. 17. VI. Kelemen pápa arra kéri II. Albert herceget, hogy a IV. (Bajor) Lajos híveként ismert, s leváltott Heinrich von Virneburg helyére kinevezett Gerlach von Nassau érseket az érseki szék elfoglalásában segítse, a német királynak semmilyen támogatást és segítséget ne nyújtson. Minden neki tett esküt semmisnek nyilvánít, és a választókat megbízza azzal, hogy új királyt válasszanak.⁵⁹

ápr. 22. Károly morva őrgróf Avignonban a bíborosok, apja, János cseh király, valamint VI. Kelemen pápa jelenlétében ígéretet tesz arra, hogy német királlyá választása esetén IV. (Bajor) Lajos valamennyi rendelkezését és oklevelét semmisnek tekinti, és a Szentszék, valamint annak itáliai területeit és Rómát tiszteletben tartja.⁶⁰

júl. 11. Károly morva őrgróft Rhensben német-római királlyá választják.⁶¹

aug. 26. János cseh király életét veszti a crécyi csatában.⁶²

nov. 26. Károly morva őrgróft Bonnbán koronázzák meg ellenkirályként, mert Aachenbe a polgárok nem engedik be.⁶³

56 CD IX/1. 275–277., 285–286.

57 Lichnowsky, 1836. III. CCCCLXIII/1407.

58 DF 258545.

59 Steyerer, 1725. 137.

60 CDM VII. 746.

61 LexMA V. 971.

62 LexMA V. 496.

63 LexMA V. 971.

dec. 9. Eberhard és Ulrik württembergi grófok szövetségre lépnek II. Albert osztrák herceggel, nejével, Johanna hercegnővel és fiukkal, Rudolf herceggel 10 esztendőre mindenki ellen, kivéve IV. (Bajor) Lajos német királyt, Rudolf pforzheimi őrgrófot és Albert öttingeni grófot.⁶⁴

1347.

január IV. Károly német király I. Lajos magyar királlyal és II. Albert osztrák herceggel tárgyal Bécsben.⁶⁵

jan. 24. IV. (Bajor) Lajos Bécsben megerősíti Albertet és Johannát a Felső-Elzász feletti törvénykezési jogban.⁶⁶

máj. 3. VI. Kelemen pápa IV. Károly német király útján kéri I. Lajos magyar királyt, hogy a Nápoly elleni hadjárat tervétől lépjen vissza.⁶⁷

jún. 9. IV. (Bajor) Lajos német király és II. Albert osztrák herceg müncheni találkozója.⁶⁸

szept. 1. III. Edvárd angol király tárgyalásokat kezdeményez II. Albert osztrák herceggel a herceg legidősebb fiának és a király egyik lányának jövőbeni házasságkötése ügyében.⁶⁹

szept. 2. IV. Károlyt I. Károlyként cseh királlyá koronázzák.⁷⁰

szept. 7. VI. Kelemen pápa újbóli próbálkozása, hogy IV. Károly német és cseh király közvetítésével lebeszélje I. Lajos magyar királyt a nápolyi hadjáratról.⁷¹

okt. 11. IV. (Bajor) Lajos német-római uralkodó halála.⁷²

1348.

márc. 17. VI. Kelemen pápa kéri IV. Károlyt, járjon közben Lajos magyar királynál és lányánál, Luxemburgi Margitnál a Nápolyból elvitt hercegek⁷³ szabadon bocsátása és biztonsága érdekében, ők ugyanis ártatlanok András herceg halálában.⁷⁴

64 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXIV/1432.

65 Neoburg., 1866. 241.

66 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXIV/1435.

67 Theiner, 1859. I. 740.

68 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXVI/1454–1455.

69 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXVII/1463.

70 LexMA V. 971.

71 Theiner, 1859. I. 746.

72 LexMA V. 972.

73 Lajos fogságában két durazzói, valamint két tarantói herceg volt, rajtuk kívül a király Magyarországra hozatta még András és Johanna 1345-ben született fiát, Martell Károly calabriai herceget, aki 1348. június 19-én meghalt Magyarországon.

74 Theiner, 1859. I. 754–755.

márc. 22. IV. Károly német és cseh király elrendeli, hogy valamennyi Magyarországról, Lengyelországból és Ausztriából, illetve bárhonnan máshonnan jövő kereskedő Brünnön át közlekedjen.⁷⁵

máj. 26. IV. Károly német és cseh király II. Albert osztrák herceg valamennyi jogát megerősíti a zsidó alattvalók vonatkozásában és szolgálataiért biztosít számára 20 ezer márka ezüstöt, továbbá leköti neki és örököseinek ezen összeg fejében Breisach, Schaffhausen, Neuburg, Rheinfelden városait és várait minden lakójával és tartozékával együtt. Tárgyalásokat kezdenek ugyanakkor az 1344 óta napirenden lévő házasságról Albert fia, Rudolf és Károly lánya, Katalin között.⁷⁶

jún. 5. IV. Károly német és cseh király II. Albert osztrák herceget és fiait, Rudolfot és Frigvest megadományozza azon tartományokkal, melyet IV. (Bajor) Lajostól is hűbérbé kaptak: Ausztriával, Krajnával, Karintiával, Stájerországgal, a Vend Órgrófsággal.⁷⁷

júl. 31. IV. Károly német és cseh király IV. (Bajor) Lajos valamennyi olyan rendelkezését, mely az osztrák herceg II. Albert és fiai tartományait csökkenti, vagy kárt okoz, semmisnek nyilvánítja.⁷⁸

aug. 1. Meghal IV. Károly német és cseh király első felesége, Valois Blanka.⁷⁹

nov. 22. III. Kázmér lengyel király, IV. Károly német és cseh király, valamint Bolko schweidnitzi herceg Namslauban a Lengyel Királyság határainak helyreállítása céljából szövetségre lépnek, a szövetség nem irányul I. Lajos magyar király ellen. Ezt követően átviszik a prágai várba a magyar király ereklyeadományát, az utolsó vacsora terítőjének egy darabját.⁸⁰

1349.

febr. 13. VI. Kelemen pápa IV. Károly német és cseh király közbenjárását kéri az I. Lajos magyar király fogságában lévő tarantói herceg, Róbert konstantinápolyi címzetes császár és a többi herceg⁸¹ kiszabadítása érdekében.⁸²

szept. 7. Luxemburgi Margit a pestisjárvány következtében életét veszti.⁸³

1350.

szept. 19. I. Lajos magyar király öccse, István herceg házasságot köt Bajor Margittal, az elhunyt IV. (Bajor) Lajos lányával.⁸⁴

75 CDM VII. 552.

76 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXVIII/1480–1482., Steyerer, 1725. 148.

77 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXIX/1483–1484.

78 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXIX/1488.

79 LexMA V. 971.

80 CDM VII. 622.

81 L. 73. jegyzet.

82 Theiner, 1859. I. 769.

83 *Kronológia*, 1981. 211.

84 *Kronológia*, 1981. 212.

dec. 13. Bolko schweidnizi herceg egyezséget köt Prágában IV. Károly német és cseh királlyal, melynek értelmében annak elsőszülött fia (vagy ha az meghalna, valamely más fia) Bolko fivérének Magyarországon nevelkedő lányát veszi feleségül. Ha a gyerekek törvényes koráig magának Bolkónak lánya születne, akkor a király fia őt veszi el. Ha több lánya is lenne, országát akkor is a király fia öröklí ezen lánya által.⁸⁵

1351.

júl. 6. IV. Károly német és cseh király megparancsolja a sváb uraknak, hogy II. Albert osztrák hercegnek mindennemű támogatást adjanak meg.⁸⁶

1352.

máj. 12. II. Albert osztrák herceg a soproni mészárosoknak és I. Lajos magyar király országából származó valamennyi kereskedőnek Bécsig szabad utat biztosít, miként a magyar király az osztrák kereskedőket is hasonlóan biztosította.⁸⁷

aug. 10. Wittelsbach Lajos brandenburgi őrgróf, Tirol grófja szövetkezik II. Albert osztrák herceggel, kölcsönös támogatást ígérve egymásnak a másik ellenségeivel szemben, a szövetség nem irányul I. Lajos magyar király, III. Kázmér lengyel király, a meissenai őrgróf és a sziléziai hercegek ellen.⁸⁸

1353.

április vége IV. Károly német és cseh király lányának, Katalinnak és II. Albert osztrák herceg elsőszülött fiának, Rudolfnak házasságkötése alkalmából meghívja I. Lajos magyar királyt, III. Kázmér lengyel királyt, a meissenai őrgróft és a sziléziai hercegeket.⁸⁹

máj. 4. IV. Károly német és cseh király Strassburg tanácsát tájékoztatja a Schweidnizi Annával hamarosan Budán kötendő házasságáról.⁹⁰

máj. 27. I. Lajos magyar király Budán lemond Beuthen és Kreuzenberg városokról viszonzásul azért, mert IV. Károly német és cseh király lemondott a magyar és a lengyel király javára Plock hercegségről.⁹¹

85 RI VIII n. 682, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1350-12-13_1_0_8_0_0_9294_682 (letöltés időpontja: 2014. aug. 12.).

86 Lichnowsky, 1838. III. CCCCLXXVI/1561.

87 DF 201779.

88 Lichnowsky, 1836. III. CCCCLXXIX/1598.

89 RI VIII n. 6366, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1353-00-00_1_0_8_0_0_9385_6366 (letöltés ideje: 2014. aug. 12.).

90 RI VIII n. 1552, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1353-05-04_1_0_8_0_0_1757_1552 (letöltés ideje: 2014. aug. 12.).

91 RI VIII n. 167, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1353-05-27_1_0_8_0_0_6922_167 (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

június eleje Kettős esküvő Budán: IV. Károly német és cseh király nőül veszi Bolko schweidnitzzi herceg unokahúgát, a Budán nevelkedett Annát, I. Lajos magyar király pedig a boszniai bán lányát, Kotromanić Erzsébetet.⁹²

júl. 17. IV. Károly német és cseh király, valamint II. Albert osztrák herceg és Ruprecht bajor herceg, rajnai palotagróf Passauban megállapodást kötnek Alfonz bajor herceg fiának, ifjabb Ruprechtnek a szász fogságból történő kiváltásáról.⁹³

szept. 15. I. Lajos magyar király és IV. Károly német és cseh király Budán szövetségre lépnek és kölcsönösen örökre segítséget és támogatást ígérnek egymás számára mindenki ellen, kivéve III. Kázmér lengyel királyt és II. Albert osztrák herceget. A magyar király továbbá ígéri, hogy születendő fiait és lányait IV. Károly egyetértésével jegyzi el.⁹⁴

1354.

okt. 7. Wittelsbach Lajos brandenburgi őrgróf szövetkezik II. Albert osztrák herceggel, a szövetség nem irányul a birodalom és a bajor hercegek ellen.⁹⁵

1355.

ápr. 5. IV. Károly német és cseh királyt Rómában a pápa császárrá koronázza.⁹⁶

1356.

jan. 9. I. Lajos magyar király és II. Albert osztrák herceg Bécsben szövetségre lépnek, ígérve, hogy ha a magyar királyt vagy örököseit, területeit, melyeket most kezén tart, illetve a jövőben megszerez, bárki megtámadni vagy károsítani merészelné, az osztrák herceg és örökösei a támadó ellenében minden erejével segíteni fogja. Lajos ugyanazt fogadja Albertnek. Ha Lajost vagy Albertet elérné a halál, örököseik a szövetséget a megkötés napjától számított 10 évig fenntartják. A szövetség nem irányul III. Kázmér lengyel király ellen.⁹⁷

jan. 10. II. Albert osztrák herceg döntőbíróként közvetít Margit bajor hercegnő jegyajándéka ügyében a hercegnő és I. Lajos magyar király között.⁹⁸

febr. 13. IV. Károly német-római császár és cseh király birodalmi ügyek megtárgyalása végett felkeresi I. Lajos magyar királyt.⁹⁹

92 Diessenhofen, 1868. 87.

93 DF 287464.

94 CDM VIII. 172.

95 Lichnowsky, 1838. III. CCCCXC/1713.

96 LexMA V. 971.

97 Steyerer, 1725. 186–187.

98 Steyerer, 1725. 187.

99 RI VIII n. 2433, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1356-02-13_1_0_8_0_0_2736_2433 (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

febr. 20. II. Albert osztrák herceg Győrben megbízottakat állít, akik az I. Lajos magyar király vezette tárgyalásokon, melyek az osztrák herceg és I. Károly német-római császár és cseh király közötti vitás kérdések rendezésére irányulnak, a herceget helyettesítik.¹⁰⁰

máj. 1. II. Kázmér lengyel király megújítja IV. Károly német-római császárral és cseh királlyal az 1348. évi namslauai megállapodást, amely a Német Lovagrend ellenében és a Brandenburgi Őrgrófság megszerzéséért, valamint a lengyel határok visszaállításáért kötött, és nem irányul I. Lajos magyar király ellen.¹⁰¹

máj. 2. IV. Károly német-római császár és cseh király kérése I. Lajos magyar királyhoz, hogy Velencével egyelőre ne kössön békét.¹⁰²

jún. 3. IV. Károly német-római császár és cseh király tájékoztatja a velencei dózsét, hogy a magyar–velencei háborúban a magyar uralkodót támogatja.¹⁰³

júl. 14. I. Lajos magyar király, mivel a velenceiek megtagadták Zára átadását, betörve Észak-Itáliába, hatalmas seregével ostrom alá vette a várost.¹⁰⁴

az év folyamán János Henrik morva őrgróf fia, Jodok eljegyzi I. Lajos magyar király unokahúgát, Erzsébetet.

1357.

febr. 21. I. Lajos magyar király és a királyné Bécsbe érkeznek II. Albert herceghez békítés céljából, János Henrik morva őrgróf is Bécsbe megy, hogy egyezsége lépjen a herceggel.¹⁰⁵

május Erzsébet magyar anyakirályné zarándokútja a Német-római Birodalomban, melyre IV. Károly német-római császár, cseh király és felesége is elkísérik.¹⁰⁶

máj. 14. IV. Károly német-római császár és cseh király váltót állít ki azon összeg átvállalásáról, amely a maga, Erzsébet magyar anyakirályné és Anna császárné margentheimi tartózkodásának költségei felét fedezi.¹⁰⁷

100 Steyerer, 1725. 188.

101 RI VIII n. 262, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1356-05-01_1_0_8_0_0_7021_262 (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

102 RI VIII n. 6876, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1356-05-02_1_0_8_0_0_8369_6876 (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

103 *Kronológia*, 1981. 214.

104 RI VIII n. 267a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1356-07-14_1_0_8_0_0_7027_267a (letöltés ideje: 2014. szept. 9).

105 Diessenhofen, 1868. 104., 108.

106 Diessenhofen, 1868. 108.

107 RI VIII n. 6931, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1357-05-14_1_0_8_0_0_8426_6931 (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

máj. 18. Erzsébet anyakirályné nagy kísérettel Mainzban tartózkodik IV. Károly német-római császár és cseh király társaságában.¹⁰⁸

1358.

ápr. 4. IV. Károly német-római császár és cseh király, mivel I. Lajos magyar király békét kötött Velencével, a velencei polgárokat kegyébe fogadja.¹⁰⁹

júl. 20. Meghal II. Albert osztrák herceg, örököse legidősebb fia, IV. Rudolf lesz.¹¹⁰

1359.

jan. 25. IV. Károly német-római császár és cseh király Prágában kereskedelmi zárlatot vezet be annak következtében, hogy a lengyel, a magyar királyok és az osztrák herceg Budán, Krakkóban és Bécsben hasonlót vezettek be.¹¹¹

júl. 20. IV. Rudolf osztrák herceg elterjeszti IV. Károly német-római császár közelgő leváltásának hírért.¹¹²

aug. 2. IV. Rudolf osztrák herceg és fivérei Pozsonyban megújítják azt a szövetséget, melyet II. Albert osztrák herceg kötött I. Lajos magyar királlyal és unokaöccsével, János herceggel.¹¹³

aug. 17. Lajos brandenburgi őrgróf és fia, Meinhard szövetséget köt IV. Rudolf osztrák herceggel és fivéreivel, amely nem irányul a birodalom ellen, miként I. Lajos magyar király és unokaöccse, János herceg ellen sem.¹¹⁴

nov. 11. IV. Károly német-római császár és cseh király kezdeményezésére a választófejedelmek (a három érsek és a rajnai palotagróf) összegyűlnek Bacharachban. Vilmos kölni és Gerlach mainzi érsek tisztázzák magukat a IV. Rudolf osztrák herceg által terjesztett vádak alól, melyek szerint a kölni és a mainzi érsek pápai beleegyezéssel le akarják váltani IV. Károlyt, és helyébe I. Lajos magyar királyt kívánják ültetni a császári trónra.¹¹⁵

108 RI VIII n. 6936a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1357-05-00_1_0_8_0_0_8432_6936a (letöltés ideje: 2014. szept. 12.).

109 RI VIII n. 2764, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1358-04-04_2_0_8_0_0_3097_2764 (letöltés ideje: 2014. szept. 15.).

110 Niederstätter, 2004. 146.

111 *Cod. Moneofranc.*, 1905. 661.

112 DF 287470.

113 Steyerer, 1725. 285–286.

114 Steyerer, 1725. 288.

115 DF 287471, 287472.

1360.

febr. 20. IV. Károly német-római császár és cseh király találkozási készül I. Lajos magyar uralkodóval.¹¹⁶

máj. 15. IV. Károly német-római császár és cseh király Nagyszombatban esküvel fogadja, hogy azok szavának, akik I. Lajos magyar király jó nevének és becsületének ártani kívántak, soha hitelt nem adott és a jövőben sem fog.¹¹⁷

máj. 16. Nagyszombatban találkozó IV. Rudolf osztrák herceg, I. Lajos magyar király, valamint IV. Károly német-római császár és cseh király között. A magyar uralkodó közvetítésére a Habsburgok és a Luxemburgok a magyar uralkodónak átadják a Cseh- és Morvaországra mint hűbérré, illetve zálogra vonatkozó valamennyi oklevelüket, melyek eddig a napig keletkeztek.¹¹⁸

júl. 26. IV. Károly német-római császár és cseh király I. Lajos magyar királynak, valamint III. Kázmér lengyel királynak biztosítja Plock hercegséget és valamennyi jogot, ami arra, illetve Mazóvia más területeire vonatkozik.¹¹⁹

szept. 5. IV. Károly német-római császár és cseh király, valamint János Henrik morva őrgróf szövetséget köt IV. Rudolf osztrák herceggel és fivéreivel, mely nem irányul I. Lajos magyar és III. Kázmér lengyel király ellen, valamint Rudolf a maga részéről kiköti még, hogy Brandenburgi Lajos ellen és felesége, Margit ellen sem.¹²⁰

ősz Meghal I. Lajos magyar király unokaöccse, János herceg.¹²¹

1361.

január IV. Rudolf osztrák herceg császári jelvényekhez hasonló jelvényekkel ékíti magát.

febr. 2. János Henrik morva őrgróf fia, Jodok és I. Lajos magyar király unokahúga, Erzsébet eljegyzését megerősítik. Ha Erzsébet betölti a 12. életévét, átadják Jodoknak, és 10 ezer márka jegyajándékot kap.¹²²

febr. 26. Nürnbergben megszületik Vencel, IV. Károly német-római császár és cseh király, valamint Schweidnitz Anna fia.¹²³

116 RI VIII n. 3073, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1360-02-22_1_0_8_0_0_3416_3073 (letöltés ideje: 2014. szept. 14.).

117 CD IX/3. 132.

118 CDM IX.168.

119 CD IX/3. 163

120 Steyerer, 1725. 310–312

121 *Kronológia*, 1981. 216.

122 CDM IX. 165., 231.

123 LexMA VIII. 2190.

jún. 14. IV. Rudolf osztrák herceg ígéretet tesz, hogy nem visel illetéktelenül császári jelvényeket.¹²⁴

aug. 1. IV. Rudolf osztrák herceg szövetsége IV. Károly német-római császárral és cseh királlyal az aquileiai pátriárka ellenében.¹²⁵

dec. 31. IV. Rudolf osztrák herceg és fivérei örök szövetséget kötnek Pozsonyban I. Lajos magyar és III. Kázmér lengyel királlyal, valamint Meinhard felső-bajor herceggel és tiroli gróffal.¹²⁶

az év folyamán I. Lajos magyar király és IV. Károly német-római császár és cseh király viszálya Erzsébet anyakirályné megsértése kapcsán.¹²⁷

1362.

jan. 7. IV. Rudolf osztrák herceg és fivérei Bécsben kijelentik, hogy I. Lajos magyar királlyal szövetséget kötöttek IV. Károly német-római császár és cseh király, valamint János Henrik morva őrgróf ellenében.¹²⁸

márc. 10. I. Lajos magyar király Budán ígéretet tesz IV. Rudolf osztrák hercegnek, hogy a Habsburg–Luxemburg háború végeztével nem fog a magyar és osztrák határok megváltoztatására törekedni. Továbbá a háború során szerzett foglaltsokat egyenlően osztják el, és Lajos Schwarzenbachot átadja a hercegnek.¹²⁹

márc. 15. I. Lajos magyar király Trencsénben megfogadja, hogy a német-római császár elleni háború esetén IV. Rudolf osztrák herceget nem támadja meg.¹³⁰

június–augusztus IV. Károly német-római császár és cseh király csapatai, I. Lajos magyar király és az osztrák hadak is a magyar–osztrák–morva határon gyülekeznek.¹³¹

jún. 25. IV. Rudolf osztrák herceg biztosítja a soproniaknak, hogy ha tartományaiba lépnek, ok nélkül, illetve mások adóssága miatt feltartóztatni nem fogják őket, miként I. Lajos magyar király ugyanerről biztosítja a (bécs)újhelyieket.¹³²

júl. 10. III. Kázmér lengyel király és IV. Rudolf osztrák herceg kölcsönös kereskedelmi kedvezményeket biztosítanak a bécsi, illetve a krakkói kereskedők számára Nagyszombatban.¹³³

124 Krieger, 2004. 135.

125 CDM IX. 181., 185.

126 Steyerer, 1725. 333–334.

127 *Anjou Dipl.* II. 583–584.

128 CDM IX. 269.

129 DF 258468, CDM. IX. 272., CD IX/3. 287., 288., 290.

130 DF 258468, CDM. IX. 274.

131 RI VIII n. 3875a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1362-06-00_1_0_8_0_0_4242_38735a (letöltés ideje: 2014. szept. 14.).

132 DF 201812

133 Lichnowsky, 1839. IV. DCXIV/394.

júl. 10. Meghal Schweidnitzi Anna, IV. Károly német-római császár és cseh király harmadik felesége.¹³⁴

júl. 31. IV. Rudolf osztrák herceg és fivérei szövetséget kötnek az ifjabb és az idősebb István, valamint János bajor hercegekkel, a szövetség nem irányul I. Lajos magyar király ellen.¹³⁵

aug. 15. I. Lajos magyar király Trencsénben ígéretet tesz IV. Rudolf osztrák hercegnek, hogy a IV. Károly német-római császár és cseh király, valamint János Henrik morva őrgróf elleni hadjárat ideje alatt semmilyen okból és módon más vitás kérdésben nem zaklatja.¹³⁶

az év folyamán I. Lajos felbontja az unokahúga, Erzsébet és János Henrik fia, Jodok közötti eljegyzést. Erzsébetet eljegyzik III. Albert osztrák herceggel.¹³⁷

1363.

jan. 26. Margit tiroli grófnő átadja az osztrák hercegeknek, IV. Rudolfnak, III. Albertnek és III. Lipótnak Tirolt, az Etsch vidékét és az Innthalt, valamint bajorországi javait.¹³⁸

febr. 3. Margit tiroli grófnő fia, Meinhart halála után is fenntartja fia I. Lajos magyar királynak tett ígéretét abban a szövetségben, amely Magyarország és Ausztria között kötött, és amelybe fia felvétel.¹³⁹

máj. 21. IV. Károly német-római császár és cseh király Krakkóban nőül veszi Pomerániai Erzsébetet, az esküvőn részt vesz a magyar király is.¹⁴⁰

jún. 15. IV. Károly német-római császár cseh királlyá koronáztatja másfél éves fiát, Vencelt.¹⁴¹

dec. 12. III. Kázmér lengyel király és Bolko schweidnitzi herceg közvetítést vállal a IV. Károly német-római császár, valamint testvére, illetve I. Lajos magyar király és az osztrák hercegek között.¹⁴²

134 LexMA V. 971.

135 Steyerer, 1725. 662.

136 CDM IX. 285., CD IX/3. 291.

137 *Kronológia*, 1981. 217.

138 Lichnowsky, 1839. IV. DCXVII/428.

139 Lichnowsky, 1839. IV. DCXVIII/435.

140 *Kronológia*, 1981. 217., LexMA V. 971.

141 LexMA VIII. 2190.

142 Steyerer, 1725. 375.

1364.

febr. 8. IV. Károly német-római császár IV. Rudolf osztrák herceg kérésére Brünnenben elismeri, hogy Margit tiroli grófnővel kötött szerződésük értelmében az osztrák hercegeket illeti Tirol, az Etsch vidéke és az Innthal.¹⁴³

febr. 10. Luxemburgi Katalin, III. Kázmér lengyel király és Bolko schweidnizi herceg közvetítésével kibékülnek IV. Károly német-római császár, a fia, Vencel cseh király, János Henrik morva őrgróf, I. Lajos magyar király, IV. Rudolf osztrák herceg és fivérei.¹⁴⁴

szept. 3. V. Orbán pápa közvetítőnek kéri fel Miklós esztergomi érseket és I. Lajos magyar királyt a IV. Rudolf osztrák herceg és a salzburgi érsek, valamint István bajor herceg küszöbönálló háborúja kapcsán.¹⁴⁵

szept. 12. A bajor hercegek Passauban I. Lajos magyar király kérésére fegyverszünetet kötnek az osztrák herceggel a következő Szt. György-napig.¹⁴⁶

szept. 23. I. Lajos magyar király Krakkóban megerősíti a III. Kázmér lengyel király és Bolko schweidnizi herceg által közvetített brünni békét.¹⁴⁷

1365.

jan. 31. IV. Rudolf osztrák herceg I. Lajos magyar király kérésére érvényteleníti a hozzá menekült magyarországi zsidóknál lévő, soproni polgárok által kiállított adósságleveleket.¹⁴⁸

febr. 24. V. Orbán pápa elutasítja a III. Albert osztrák herceg és I. Lajos magyar király unokahúga, Erzsébet közötti kötendő házasság engedélyezését.¹⁴⁹

márc. 5. A bajor hercegek I. Lajos magyar király kezdeményezésére június 24-ig meghosszabbítják a fegyverszünetet az osztrák hercegekkel.¹⁵⁰

ápr. 6. IV. Rudolf osztrák herceg az I. Lajos magyar király által a Habsburgok és a bajor herceg között létrehozott fegyverszünetet meghosszabbítja a János-nap és Márton-nap közötti időszakra.¹⁵¹

júl. 27. Meghal IV. Rudolf osztrák herceg.¹⁵²

143 Lichnowsky, 1839. IV. DCXXVIII/548.

144 CDM IX. 339.

145 Theiner, 1860. II. 63.

146 Steyerer, 1725. 394.

147 DF 287476.

148 DF 201816 .

149 Theiner, 1860. II. 67.

150 RI VIII n. 416, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1365-03-05_1_0_8_0_0_7195_416 (letöltés ideje: 2014. aug. 17.).

151 *Notizenblatt*, 1. 365/155.

152 Krieger, 2004. 137.

nov. 20. IV. Károly német-római császár fiának, Vencel cseh királynak és I. Lajos magyar király unokahúgának, Erzsébetnek az eljegyzéséről tárgyal a magyar uralkodóval.¹⁵³

dec. 5. I. Lajos magyar király az osztrák hercegekkel unokahúga, Erzsébet eljegyzése miatt kialakult vitájában döntőbírói testület felállítását kezdeményezi IV. Károly német-római császárnál.¹⁵⁴

dec. 20. I. Lajos magyar király felhatalmazza Opuliai László herceget a Vencel cseh király és a magyar király unokahúga, Erzsébet eljegyzésével kapcsolatos tárgyalások lezárására.¹⁵⁵

1366.

az év első fele IV. Károly német-római császár úgy tervezi: Szt. György-napkor Bécsben időzik, ahol az osztrák hercegek valamennyi méltóságviselője és előkelője megjelenik, hogy esküt tegyenek, hogy ha a két herceg utód nélkül halna meg, IV. Károlyé lesz tartományuk; Bécsből tervei szerint Magyarországra utazik, hogy fiát, Vencelt a magyar király unokahúgával összeadja.¹⁵⁶

febr. 23. V. Orbán pápa engedélyt ad III. Albert osztrák herceg és IV. Károly lánya, Erzsébet házasságához.¹⁵⁷

febr. 25. I. Lajos magyar király III. Albert osztrák herceget és fivérét, III. Lipótot felmenti minden számára tett szóbeli vagy írásbeli, titkos vagy nyílt esküjük, illetve elkötelezettségük alól.¹⁵⁸

febr. 27. I. Lajos magyar király és Erzsébet anyakirályné megerősítik, hogy Erzsébetet, a magyar király néhai öccse, István lányát IV. Károly német-római császár fiához, Vencel cseh királyhoz adják nőül.¹⁵⁹

márc. 19. III. Albert osztrák herceg Prágában feleségül veszi IV. Károly német-római császár lányát, Luxemburgi Erzsébetet.¹⁶⁰

márc. 20. IV. Károly német-római császár Prágában felmenti az osztrák hercegeket minden esküjük és kötelezettségvállalásuk alól azon felhatalmazás szerint, melyet I. Lajos magyar királytól és Erzsébet anyakirálynétól kapott Opuliai László herceg által.¹⁶¹

153 RI VIII n. 4227, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1365-11-20_1_0_8_0_0_4622_4227 (letöltés ideje: 2014. aug. 17.).

154 RI VIII n. 4285, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1366-03-26_1_0_8_0_0_4681_4285 (letöltés ideje: 2014. aug. 17.).

155 CD IX/3. 536.

156 RI VIII n. 434, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1366-00-00_1_0_8_0_0_7215_434 (letöltés ideje: 2014. aug. 17.).

157 Lichnowsky, 1839. IV. DCXLIII/715.

158 DF 257990.

159 CD IX/3. 537.

160 Niederstätter, 2004. 173.

161 DF 258468.

márc. 22. I. Lajos magyar király a rajkai, győri, komáromi, zsitvatői, esztergomi, szobbi, visegrádi és óbudai vámszedőknek új, csökkentett tarifát ír elő a Dunán lefelé és felfelé haladó kereskedelmi forgalomra vonatkozóan.¹⁶²

márc. 26. IV. Károly német-római császár, valamint az osztrák hercegek Prágában megújítják az 1364. február 10-én kelt kölcsönös örökösödési szerződésüket, de a Magyar Királyságot a szerződésből kihagyják.¹⁶³

máj 12. III. Albert osztrák herceg IV. Károly német-római császár kérésére engedélyezi a prágai polgároknak, hogy áruikkal az elkövetkezendő négy esztendőben lerakodás nélkül jöjjenek-menjenek Bécsen át a Cseh Királyság és Velence között, de a vámokat a szokásoknak megfelelően meg kell fizetniük.¹⁶⁴

máj. 13. A bajor hercegek ígérik, III. Albert osztrák herceggel is fenntartják a fegyverszünetet, melyet I. Lajos magyar király közvetített köztük és az osztrák hercegek között. III. Albert osztrák herceg is megerősíti ugyanezt a maga részéről.¹⁶⁵

jún. 15. IV. Károly német-római császár Pozsonyban készül tárgyalni a magyar királlyal.¹⁶⁶

jún. 24. I. Lajos magyar király Pozsonyban megerősíti március 22-i dunai vámszabását.¹⁶⁷

jún. 27. I. Lajos a pozsonyi bíró, Jakus kérésére új nagypecsétjével erősíti meg március 22-i gyűrűspecsetje alatt hozott dunai vámszabását.¹⁶⁸

1367.

okt. 20. I. Lajos magyar király és anyja, Erzsébet anyakirályné magukhoz veszik az 1361. december 31-én kelt szövetség dokumentumait.¹⁶⁹

okt. 27. I. Lajos magyar király felhatalmazza kancellárját, Vilmos pécsi püspököt, hogy tárgyaljon a bajor hercegekkel.¹⁷⁰

nov. 2. I. Lajos magyar király Budán szövetségre lép a bajor hercegekkel, idősebb Istvánnal, Alberttel és az előbbi fiaival, Fülöp címzetes konstantinápolyi császárral és Károly durazzói herceggel elsősorban a Habsburgok ellen, azzal a megkötéssel, hogy az együttesen elfoglalt területekből ami az Enns innenső oldalán fekszik, Magyarország lesz, ami a másik oldalán, illetve Karintiában vagy Tirolban, a bajoroké lesz.¹⁷¹

162 DF 258545.

163 *Reg. Habs.* V/1. 109.

164 *Reg. Habs.* V/1. 115.

165 Lichnowsky, 1839. IV. DCXLV/737., 738.

166 RI VIII n. 7208, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1366-06-15_1_0_8_0_0_8710_7208 (letöltés ideje: 2014. aug. 18.).

167 DF 285556.

168 DF 258545.

169 CD IX/4. 59.

170 CD IX/4. 58.

171 RI VIII n. 455, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1367-11-02_1_0_8_0_0_7237_455 (letöltés ideje: 2014. aug. 18.).

1368.

febr. 15. Megszületik Luxemburgi Zsigmond, IV. Károly második fiúgyermeké.¹⁷²

1369.

febr. 15. I. Lajos magyar király és III. Kázmér lengyel uralkodó találkozája Budán, ahol megállapodnak, hogy a korábban egymással kötött szövetségeket életben tartják, egymást segítik mindenki támadásával, de név szerint is IV. Károly német-római császárral szemben.¹⁷³

jún. 26. I. Lajos magyar király megerősíti a bajorországi Regensburg kereskedőinek az apja, I. Károly nyújtotta kiváltságokat.¹⁷⁴

jún. 29. V. Orbán pápa követeket küld, hogy IV. Károly német-római császárt I. Lajos magyar királlyal és III. Kázmér lengyel uralkodóval kibékítse.¹⁷⁵

szept. 13. I. Lajos magyar király Pozsonyban szövetségre lép Fülöp címzetes konstantinápolyi császárral, Károly durazzói herceggel, Albert rajnai palotagróffal mindenki ellen, kivéve III. Kázmér lengyel uralkodót, illetve a többi bajor herceget. Ugyanekkor Ruprecht rajnai palotagróffal és fiaival is megköti a szövetséget.¹⁷⁶

szept. 14. I. Lajos magyar király a bajorországi Amberg kereskedőinek a regensburgi és nürnbergi kereskedőknek engedélyezett kedvezményeket adományoz.¹⁷⁷

nov. 9. A magyar udvar a pápától Luxemburgi Vencel és I. Lajos magyar király unokahúga, Erzsébet eljegyzésének felbontását kéri, mivel a felnőtt Erzsébet a házasság megkötését legkevésbé sem akarja és elutasítja.¹⁷⁸

dec. 5. V. Orbán pápa elutasítja IV. Károly német-római császár azon kérését, hogy Luxemburgi Vencel és az egyik lengyel királylány¹⁷⁹ frigyét engedélyezze, ezzel ugyanis figyelmen kívül hagyná Lajos magyar király és anyja, Erzsébet Lengyelországra vonatkozó örökösödési jogát.¹⁸⁰

172 LexMA V. 971.

173 CD IX/4.157.

174 *Kronológia*, 1981. 220.

175 RI VIII n. 389, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1369-06-29_1_0_8_0_0_9249_389 (letöltés ideje: 2014. aug. 18.).

176 RI VIII n. 500, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1369-09-13_1_0_8_0_0_7284_500 (letöltés ideje: 2014. aug. 18.).

177 *Kronológia*, 1981. 220.

178 Theiner, 1860. II. 172.

179 III. Kázmér lengyel királynak harmadik házasságából 1366–1368 között három lánya született: Anna, Kunigunda és Hedvig. Vencel Annával vagy Kunigundával kötendő házasságát kezdeményezi IV. Károly.

180 Theiner, 1860. II. 89.

dec. 9. V. Orbán pápa megbízza követeit, hogy Vencel cseh király és Erzsébet jegyességét felbontsák, és valamennyi érintett felet mentsenek fel a korábban tett esküjük alól.¹⁸¹

1370.

jan. 8. V. Orbán pápa engedélyt ad I. Lajos magyar király unokahúga, Erzsébet házasságkötésére rokonával, Fülöp¹⁸² címzetes konstantinápolyi császárral.¹⁸³

márc. 5. Erzsébet anyakirályné, mivel unokája, Erzsébet és IV. Károly német-római császár fia, Vencel között a házasság nem kötött meg, felmenti a Luxemburgokat az esküjük és kötelezettségvállalásuk alól.¹⁸⁴

nov. 17. I. Lajos magyar királyt III. Kázmér november 5-én bekövetkezett halálát követően Krakkóban lengyel királlyá koronázzák.¹⁸⁵

1371.

ápr. 13. I. Lajos magyar és lengyel király szövetségre lép Pilgrim salzburgi érsekkel, akivel korábban a bajor hercegek is szövetséget kötöttek, a szövetségből kivesszik Ruprecht rajnai palotagrófot és a bajor hercegeket. Ha háború törne ki, annak költségeit az érsek vállalja, és a foglalások is egyedül őt illetik.¹⁸⁶

júl. 2. I. Lajos magyar és lengyel király a viszályban, amely IV. Károly német-római császár és ifjabb István bajor herceg, valamint fiai között fennáll Brandenburg birtoklásával kapcsolatban, az utóbbi felet támogatja. Megállapodnak az osztrák hercegekkel abban, hogy a viszály alatt a következő Szt. György-napig és az azt követő egy esztendőben a hercegek tartományaik felől mind a magyar, mind a bajor határt sértetlenül hagyják, ellenben szükség szerint szolgálhatják IV. Károlyt úgy, hogy a saját tartományaikból átvonulhatnak Cseh- és Morvaország területére és onnan Magyarország, illetve Bajorország ellen.¹⁸⁷

július IV. Károly német-római császár Brandenburg elfoglalására indul, a Wittelsbachok oldalán álló I. Lajos magyar és lengyel király Opuliai László nádor és Czudar Péter szlavón bán vezetésével hadat küld Morvaországba.¹⁸⁸

181 Theiner, 1860. II. 90.

182 Fülöp egyike azon tarantói hercegeknek, akiket Lajos első nápolyi hadjárata alkalmával foglyul ejtett és Magyarországra hozatott, majd 1352-ben szabadon bocsátott. L. 73. jegyzet.

183 Theiner, 1860. II. 95.

184 DF 287478.

185 *Kronológia*, 1981. 220.

186 DF 258297., 258298.

187 DF 257994., 258468.

188 *Kronológia*, 1981. 221.

szept. 7. XI. Gergely pápa kéri Vilmos pécsi püspököt és Erzsébet anyakirálynét, hogy mozdítsák elő a IV. Károly német-római császár és I. Lajos magyar és lengyel király közötti békekötést.¹⁸⁹

szept. 28. XI. Gergely pápa János alexandriai pátriárkát kéri fel, közvetítsen a IV. Károly német-római császár, valamint I. Lajos magyar és lengyel király közti békítésben.¹⁹⁰

okt. 16. IV. Károly német-római császár, valamint az osztrák hercegek fegyverszünetet kötnek I. Lajos magyar és lengyel királlyal, a salzburgi érsekkel és a bajor hercegekkel 1373. június 5-ig.¹⁹¹

1372.

febr. 8. János Henrik morva őrgróf és elsőszülött fia, Jodok, IV. Károly német-római császár és fia, Vencel cseh király kölcsönösen támogatást ígérnek egymásnak I. Lajos magyar és lengyel király esetleges támadása esetére, meghagyva, hogy soha nem kötnek szövetséget úgy, hogy a cseh király ne jelentsen kivételt.¹⁹²

febr. 20. I. Lajos magyar és lengyel király hajlandónak mutatkozik lányát hozzáadni IV. Károly német-római császár fiához, és az erről szóló tárgyalásokra felhatalmazza a nádort, Opuliai Lászlót, valamint Tamás esztergomi érseket.¹⁹³

március A Boroszlóban tartózkodó IV. Károly német-római császárhoz követséget küld I. Lajos magyar és lengyel király, hogy lányát, Máriát Luxemburgi Zsigmonddal összeházasítsa.¹⁹⁴

márc. 14. IV. Károly német-római császár a maga, fia, Vencel, valamint felesége, fivére és annak fia, Jodok nevében Boroszlóban ígéri, hogy nem lép fel a magyar király ellen. Egyidejűleg IV. Károly és a magyar követek eskü alatt megállapodnak a király lányának és a császár fiának egybekeléséről.¹⁹⁵

ápr. 10. XI. Gergely pápa örömét fejezi ki a magyar–Luxemburg kiegyezéssel kapcsolatban.¹⁹⁶

máj. 7. Budára érkezik János alexandriai pátriárka, pápai nuncius és a tescheni herceg, hogy tárgyaljanak I. Lajos magyar és lengyel királlyal.¹⁹⁷

189 Theiner, 1860. II. 108., 109.

190 Theiner, 1860. II. 111.

191 DF 258468.

192 CD IX/4. 402., CDM X. 174.

193 CD IX/4. 390.

194 RI VIII n. 5023a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1372-03-00_1_0_8_0_0_5493_5023a (letöltés ideje: 2014. aug. 18.).

195 RI VIII n. 5024, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1372-03-14_1_0_8_0_0_5494_5024 (letöltés ideje: 2014. aug. 20.).

196 Theiner, 1860. II. 114.

197 RI VIII n. 549, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1372-05-09_1_0_8_0_0_7339_549 (letöltés ideje: 2014. aug. 20.).

máj. 15. Az alexandriai pátriárka előtt Visegrádon az ifjabb Erzsébet királyné is esküt tesz a lánya és IV. Károly német-római császár fia között kötendő házasságra.¹⁹⁸

máj. 23. I. Lajos magyar és lengyel király és felesége az alexandriai pátriárkának megígérik örököseik nevében is, hogy a cseh koronára és tartozékaira, nevezetesen Sziléziára, soha igényt nem formálnak.¹⁹⁹

júl. 22. XI. Gergely pápa örömét fejezi ki, hogy a magyar uralkodó és IV. Károly német-római császár találkoztát tervez a magyar–cseh határ közelében.²⁰⁰

október 1. Lajos magyar és lengyel király és IV. Károly német-római császár találkozója a két királyság határán.²⁰¹

okt. 16. I. Lajos magyar és lengyel király és III. Albert, valamint III. Lipót osztrák hercegek kiegyeznek egymással Sopronban, a határvitáik rendezésére delegáltakat küldenek.²⁰²

okt. 22. (Bécs)újhelyen összeül a magyar–osztrák határvitákat megvitató hatfős bizottság Cillei Hermann védnöksége alatt.²⁰³

1373.

márc. 9. I. Lajos magyar és lengyel király Bécsben szövetséget köt III. Albert és III. Lipót osztrák hercegekkel és Francesco Carrara padovai birodalmi helytartóval Velence ellen.²⁰⁴

június 1. Lajos magyar és lengyel király és IV. Károly német-római császár egyezséget kötnek az ötéves Zsigmond és a kétéves Mária eljegyzéséről, a magyar király lemond a Wittelsbachok támogatásáról.²⁰⁵

jún. 21. I. Lajos magyar és lengyel király megerősíti a pápának, hogy a Luxemburgi Zsigmond és Lajos lánya, Mária között kötendő házasság szerződése újra napirendre került és mindkét fél elkötelezett az ügy érdekében.²⁰⁶

augusztus Wittelsbach Ottó brandenburgi őrgróf hiába várta I. Lajos magyar és lengyel uralkodótól a katonai segítséget, ezért – miután IV. Károly német-római császár több várat és várost elfoglalt az őrgrófság területén – önként adta meg ma-

198 RI VIII n. 551, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1372-05-15_1_0_8_0_0_7341_551 (letöltés ideje: 2014. aug. 20.).

199 DF 287479.

200 Theiner, 1860. II. 118.

201 *Kronológia*, 1981. 222.

202 DF 257995., 258468.

203 DF 258468.

204 CD IX/4. 483.

205 *Kronológia*, 1981. 222.

206 DF 287480.

gát és tárgyalásokat kezdett, amelyek következményeként a Wittelsbachok végleg lemondtak a Brandenburi Őrgrófságról a Luxemburgok javára.²⁰⁷

okt. 16. IV. Károly német-római császár, Vencel cseh király és János Henrik morva Őrgróf kötelezik magukat, hogy III. Albert osztrák herceget valamennyi ellenségével szemben támogatják.²⁰⁸

1374.

jan. 8. Megállapodás V. Károly francia uralkodó fia és I. Lajos magyar és lengyel király lánya eljegyzése ügyében.²⁰⁹

ápr. 16. I. Lajos magyar és lengyel király megbízza követeit, hogy tárgyaljanak valamely lánya és V. Károly francia király másodszülött fia, Lajos között kötendő házasság részleteiről.²¹⁰

jún. 15. I. Lajos magyar és lengyel király szabályozza a Dunán Bécs és Buda között közlekedő hajók vámolását.²¹¹

aug. 10. I. Lajos magyar és lengyel király követei útján eljegyzi elsőszülött lányát, a négyéves Katalint V. Károly francia király másodszülött fiával, Lajossal.²¹²

aug. 18. III. Lipót osztrák herceg kezdeményezi elsőszülött fia, Vilmos herceg és I. Lajos magyar és lengyel király legkisebb lányának, Hedvignek eljegyzését.²¹³

dec. 6. XI. Gergely pápa felmentést ad IV. Károly német-római császár Zsigmond nevű fiának és I. Lajos magyar és lengyel király valamely lányának házasságához.²¹⁴

1375.

márc. 4. I. Lajos magyar és lengyel király Budán ígéretet tesz III. Lipót osztrák hercegnek, hogy lányát, Hedviget annak fiához, Vilmoshoz adja feleségül.²¹⁵

ápr. 15. Telegdi Tamás esztergomi érsek, Demeter erdélyi püspök, Opuliai László herceg, Lackfi István erdélyi vajda, Szepesi Jakab szepesi ispán, országbíró, valamint *Sandmogi*us lengyelországi és *Bartusius von Wiesenburg* kujáviai kapitányok IV. Károly német-római császárnak és feleségének, valamint Vencel cseh királynak, János Henrik morva Őrgrófnak és fiainak Brünmben ígéretet tesznek, hogy Zsig-

207 RI VIII n. 5219a, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1373-08-15_2_0_8_0_0_5704_5219a (letöltés ideje 2014. aug. 20.).

208 Lichnowsky, 1839. IV. DCLXXXIII/1134.

209 *Anjou Dipl.* III. 60–61.

210 *Anjou Dipl.* III. 82–84.

211 *Anjou Dipl.* III. 73–74.

212 *Kronológia*, 1981. 222.

213 *Anjou Dipl.* III. 85–86.

214 Theiner, 1860. II.153.

215 Lichnowsky, 1839. IV. DCXC/1209.

mond brandenburgi őrgróf és a magyar király lánya, Mária között kötött eljegyzés beteljesülését elősegítik.²¹⁶

dec. 25. IV. Károly német-római császár elismeri tartozását III. Albert osztrák hercegnek, melyet egy éven belül, amikor fiát, Vencelt német királlyá koronázzák, fizet vissza. Vencel cseh király ígéretet tesz III. Albert osztrák hercegnek, hogy német királlyá koronázása esetén a herceget megerősíti valamennyi jogában.²¹⁷

1376.

márc. 24. III. Albert osztrák herceg elrendeli, hogy a sőt Ausztriából csak Freistadton át szállíthatják a Cseh Királyságba.²¹⁸

jún. 10. A választófejedelmek német királlyá választják IV. Károly fiát, Vencelt.²¹⁹

júl. 6. Vencelt német-római királlyá koronázzák Aachenben.²²⁰

nov. 7. III. Albert és III. Lipót osztrák hercegek I. Lajos magyar és lengyel király közbenjárására fegyverszünetet kötnek Velencével.²²¹

1378.

jún. 15. I. Lajos magyar és lengyel király találkozik Hainburgban III. Lipót osztrák herceggel, s megkötik Hedvig és Vilmos névleges házasságát. I. Lajos magyar király ugyanannyi hozományt (200 ezer aranyforint) fizet lányával a herceg fiának, Vilmosnak, mint amennyi jegyajándékot kér lányának III. Lipót osztrák hercegtől.²²²

nov. 29. Prágában meghal IV. Károly német-római császár.²²³

Forrás- és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források

DF

Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Levéltár, Diplomatikai Fényképgyűjtemény.

216 RI VIII n. 609, in: Regesta Imperii Online, URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1375-04-14_1_0_8_0_0_7401_609 (letöltés ideje: 2014. aug. 20.).

217 Lichnowsky, 1839. IV. DCXCIII/1248–1249.

218 Lichnowsky, 1839. IV. DCXDIV/1260.

219 LexMA VIII. 2190.

220 LexMA VIII. 2190.

221 *Anjou Dipl.* III. 135.

222 DF 258366.

223 LexMA V. 971.

2. Kiadott források

Anjou Dipl.

1874–1876 *Magyar diplomacziái emlékek az Anjou korból.* I–III. Szerk.: Wenzel Gusztáv. Bp., 1874–1876.

Anjou-oklt.

1990–2013 *Anjou-kori oklevéltár.* I–XXXVIII. Szerk.: Almási Tibor, B. Halász Éva, Blazovich László, Géczy Lajos, Kristó Gyula, Piti Ferenc, Sebők Ferenc, Teiszler Éva, Tóth Ildikó. Bp.–Szeged, 1990–2013.

CD

1829–1844 *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis.* I–XI. Studio et opera Georgii Fejér. Buda, 1829–1844.

Cod. Moneofranc.

1905 *Codex Diplomaticus Moenofrancofurtanus. Urkundenbuch der Reichsstadt Frankfurt.* Neubearbeitung. Bearb.: Lau, Friedrich. Frankfurt am Main, 1905.

CDM

1835–1903 *Codex Diplomaticus et Epistolaris Moraviae.* I–XV. Hrsg.: Antonín Boček, Josef Chytil, Peter von Chlumecký, Vincenc Brandl, Berthold Bretholz. Olmütz–Brünn, 1835–1903.

Diessenhofen

1868 Heinricus Dapifer de Diessenhofen: *Chronik.* Hrsg. von Johann Friedrich Böhmer, Alfons Huber. Stuttgart, 1868. (*Fontes Rerum Germanicarum, IV.*)

KRE

1988 *Károly Róbert emlékezete.* A szöveganyagot válogatta, szerkesztette, a bevezetőt és a jegyzeteket írta Kristó Gyula–Makk Ferenc. Bp., 1988.

Neoburg.

1866 *Matthiae Neoburgensis Chronica cum continuatione et vita Berchtoldi de Buchegg.* Hrsg.: Studer, Gottlieb. Bern, 1866.

Notizenblatt

1851–1860 *Notizenblatt. Beilage zum Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen.* Jg. 1–10. Herausgegeben von der historischen Commission der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien. Wien, 1851–1860.

Önéletírás

2010 *IV. Károly császár önéletrajza. Karoli IV Imperatoris Romanorum Vita ab eo conscripta.* Fordította, a jegyzeteket és az utószót írta Nagy Balázs. Bp., 2010.

Reg. Habs.

2007 *Regesta Habsburgica. Regesten der Grafen von Habsburg und der Herzoge von Österreich aus dem Hause Habsburg. V. Die Regesten der Herzoge von Österreich (1365–1395).* 1. Teilband (1365–1370). Bearb. von Christian Lackner, Claudia Feller. München, 2007.

RI

www.regesta-imperii.de

Steyerer

1725 *Commentarii pro historia Albertii ducis Austriae, ducis Austriae cognomento Sapientis.* Scripti ab Antonio Steyerer. Lipsiae, 1725.

Styriae

1756 *Diplomataria sacra ducatus Styriae*. I–II. Olim collegit Sigmund Pusch, edidit auxique Erasmus Fröhlich. Viennae, 1756.

Theiner

1859–1860 *Vetera Monumenta historica Hungaricam sacram illustrantia*. I–II. Collecta ac serie chronologica disposita ab Augustino Theiner. Romae, 1859–1860.

Viktring

1909–1910 *Iohannis abbatis Victoriensis liber certarum historiarum* I–II. Edidit Fedorus Schneider. Hannoverae et Lipsiae, 1909–1910.

Winterthur

1866 *Die Chronik Johann's von Winterthur*. Hrsg. von Bernhard Freuler. Winterthur, 1866.

3. Szakirodalom

Krieger

2004 Krieger, Karl-Friedrich: *Die Habsburger im Mittelalter. Von Rudolf I. bis Friedrich III.* Stuttgart, 2004².

Kronológia

1981 *Magyarország történeti kronológiája. I. A kezdetektől 1526-ig.* Főszerk.: Benda Kálmán. Bp., 1981.

LexMA

1980–1998 *Lexikon des Mittelalters*. I–IX. Hrsg. u. Berater: Auty, Robert–Bautier, Robert-Henri. München–Zürich, 1980–1998.

Lichnowsky

1836–1844 Lichnowsky, Eduard Maria: *Geschichte des Hauses Habsburg*. I–VIII. Bd. III. *Von der Ermordung König Albrechts bis zum Tode Herzog Albrechts des Weien*. Bd. IV. *Vom Regierungsantritt Herzog Rudolfs bis zum Tode Herzog Albrecht des Dritten*. Wien, 1836–1844.

Niederstätter

2004 Niederstätter, Alois: *Österreichische Geschichte 1278–1411. Die Herrschaft Österreich Fürst und Land im Spätmittelalter*. Wien, 2004.

Skorka

2013a Skorka Renáta: A csökkentett vámtarifájú út kialakulása I. Károly uralkodása alatt. In: *Történelmi Szemle*, 45. (2013) 3. sz. 451–470.

2013b Skorka, Renáta: With a Little Help from the Cousins – Charles I. and the Habsburg Dukes of Austria during the Interregnum. In: *Hungarian Historical Review*, 2. (2013) 2. sz. 243–260.

RENÁTA SKORKA

THE CHRONOLOGY OF RELATIONS BETWEEN THE HABSBERGS AND THE HUNGARIAN ANGEVINS DURING THE REIGN OF CHARLES IV OF LUXEMBURG

In the 14th century the history of East-Central Europe was shaped by the cooperation, alliances and wars between three ruling dynasties. One of these was the Luxemburg family, governing the Kingdom of Bohemia, which, by the second half of the 14th century, also secured for itself a dominant position in the Holy Roman Empire. The second, the Hungarian branch of the Angevins, arrived from an Italian and French family background, while the Habsburgs governed the Austrian provinces of the Empire. By the middle of the century the relationship between the Habsburgs and the Angevins had become increasingly superficial, and then turned into outright conflict in the wake of the repeated military clashes along the Austro-Hungarian border. In the second half of the 14th century the relations between the two realms were generally determined by the shifting policies of Charles IV of Luxemburg, Holy Roman Emperor and King of Bohemia. The changing diplomatic relations between Hungary and Austria in the second half of the century, and the factors of international politics which influenced them, are registered in the attached chronological database.